

ОСТАННІ НОВИНИ

19:49 Діаам — «Справедливість» та вибір без компромісів, Левад — Шістька Жельв — і смак заслуженої перемоги: Таро-прогноз на 16 червня

19:32 ЕС ухвалив нові санкції проти росії: хто потрапив до списку

19:30 Не міг увічяти: фіналіст «Холостячки» мобілізувався до складу ЗСУ

19:15 Київ після атаки: постраждалим платитимуть за оренду житла до 40 тисяч грн

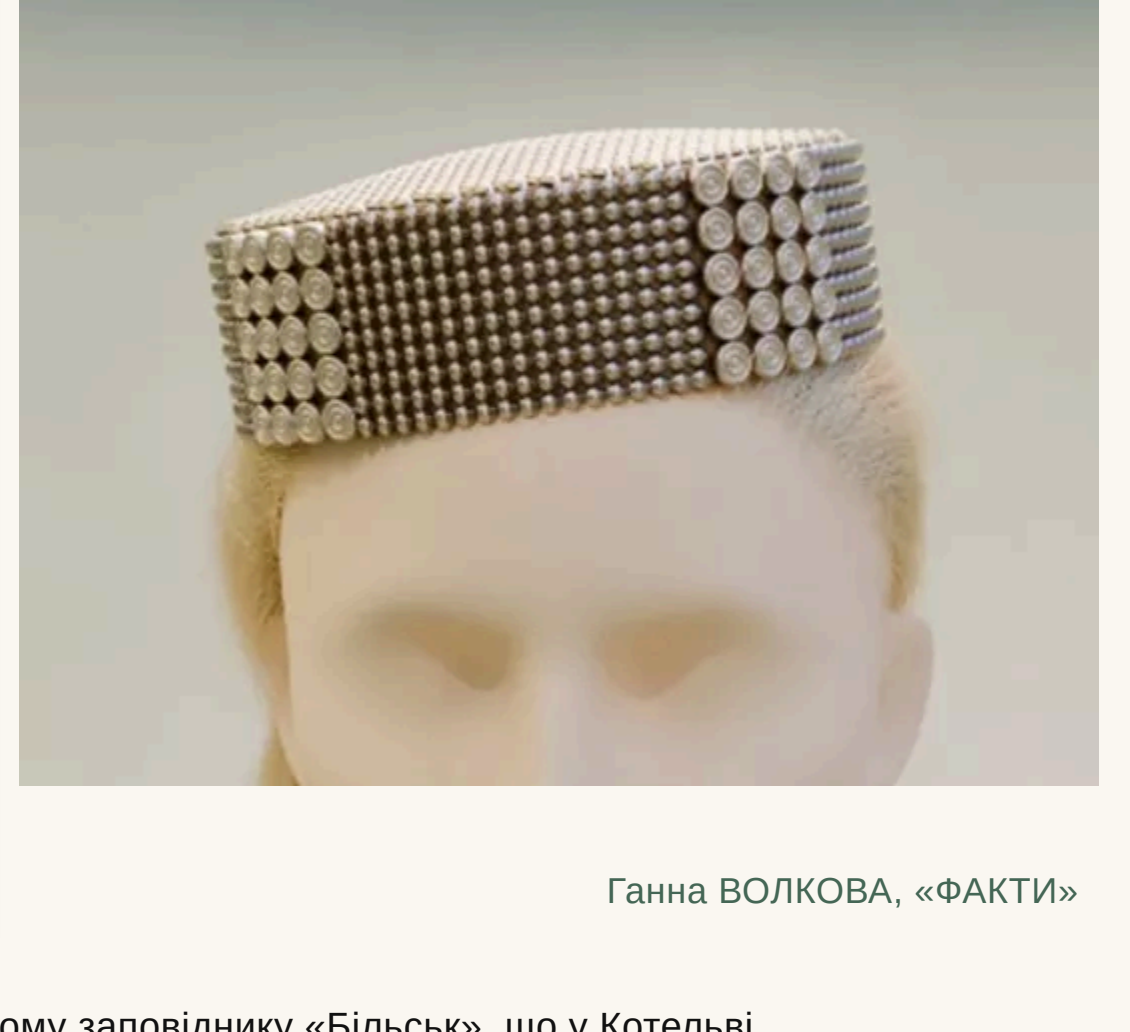
19:12 Кого не випустять за кордон: частина українських паспортів втрапила чинність

19:09 «Багато бруду, не скажу ні слова»: Іво Бобул різко відповів на коментарі про своє судження

18:46 росія знищила в Україні вже 537 культурних пам'яток та споруд

Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс скіфської доби, яким більше 2500 років, знайдені на Більському городищі

12:24 — 14 червня 2026

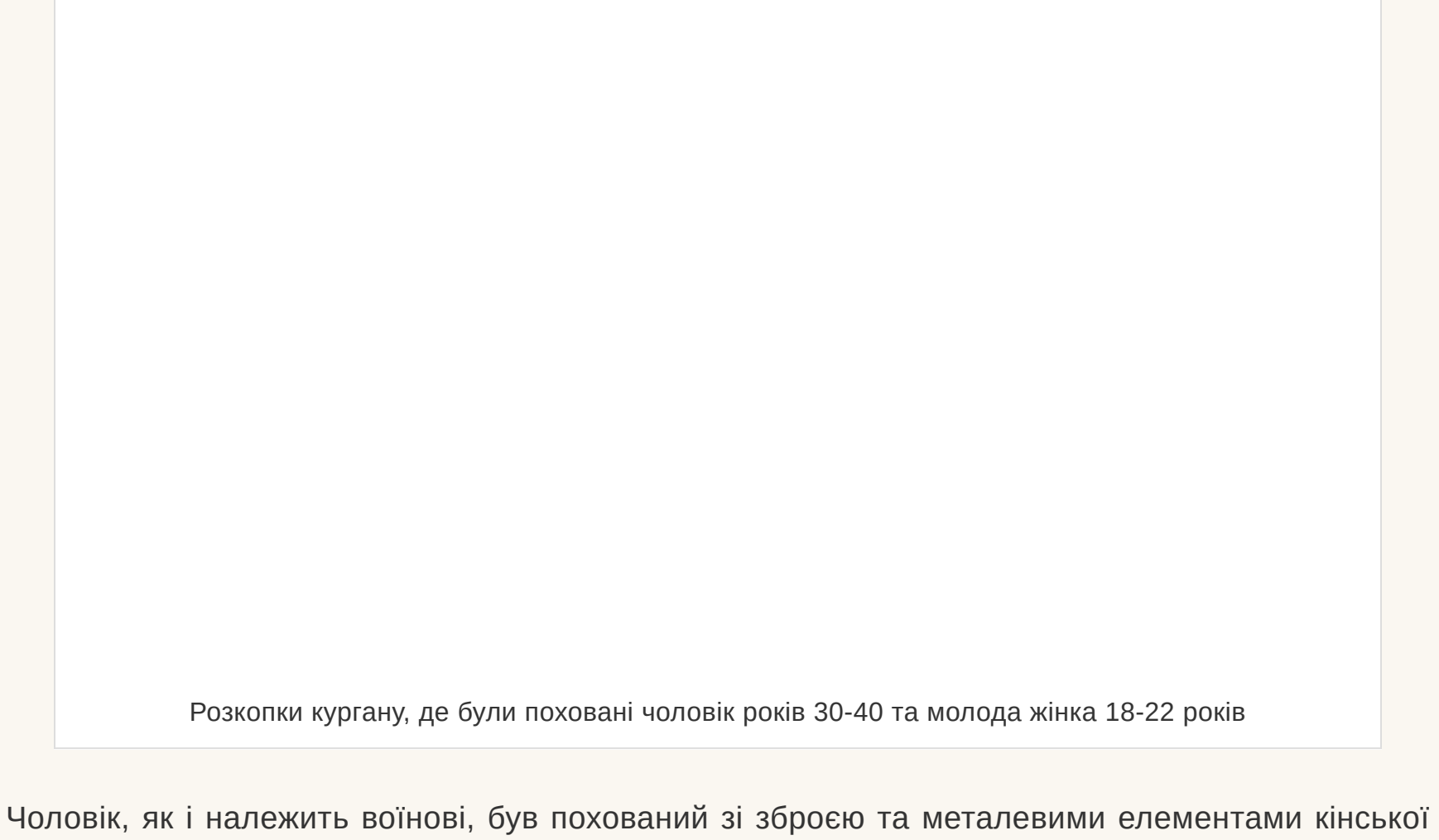
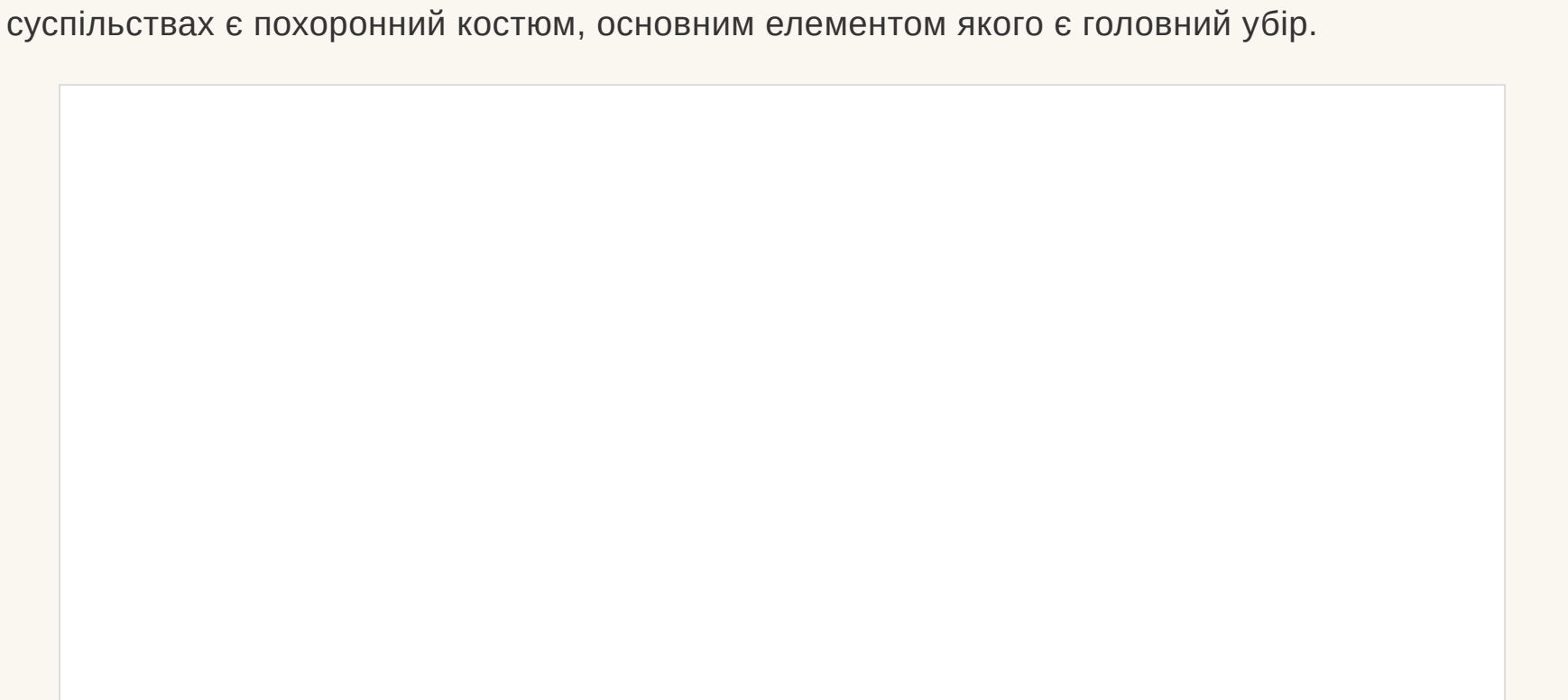
Ганна ВОЛКОВА, «ФАКТИ»

В Історико-культурному заповіднику «Більськ», що у Котельві на Полтавщині, **артефакти якого приваблюють в тому числі й «чорних» археологів**, повідомили про сенсаційні знахідку, зроблену ще у 2017 році під час розкопок масштабного некрополя Скоробір. Йдеться про жіночий комплект зі шкіри: шапку та пояс, яким понад 2500 років. Унікальність артефактів у тому, що вони не лише вперше знайдені на території Скіфії, але й не мають аналогів у центральновропейських культурах та надають уявлення про новий, раніше невідомий тип жіночого головного убору Т.тис. до н.е.

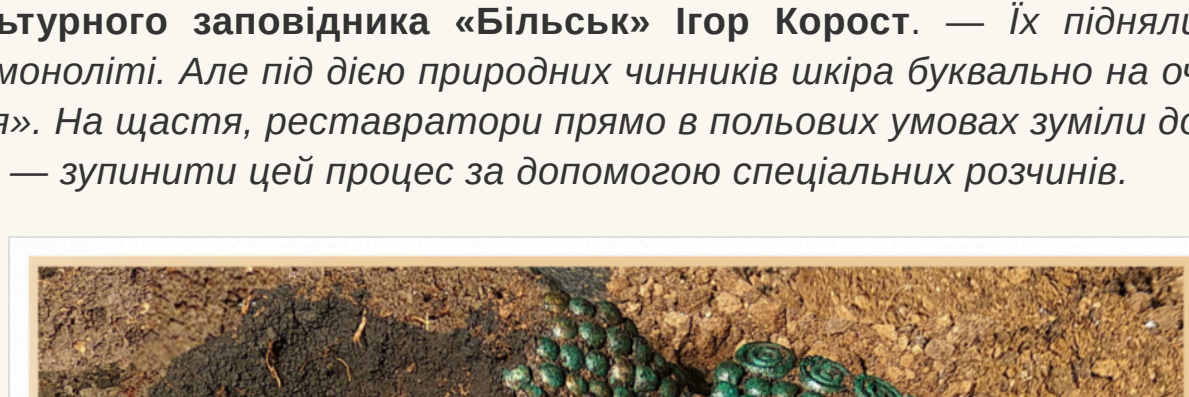
Тисячолітня знахідка ледь не «розчинилась» на очах

Спільний експедиції Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Історико-культурного заповідника «Більськ» на чолі з кандидатом історичних наук Іриною Шрамко в одному з найбільших некрополів Більського городища вдалося виявити парне поховання — чоловіка років 30–40 та молододі жінки років 18–22.

Гравіюнки, вочевидь, давно винесли з могили багато цінних предметів, у тому числі виготовлених із золота. Однак у цьому кургані, який археологи датують останньою чвертю VI століття до нашої ери, зафіксовано справжню сенсацію: біля голови та ніг померлої лежали незвичайні для Скіфії тієї історичної доби предмети, що були використані в похоронному обряді. А саме: залізний шкіряного пояса й уціліла шапка, оздоблені бронзовими бляшками. Поряд — старовинне бронзове дзеркало, ігровий набір кісточок для пальців, чорно полірована чашка, тарілка з рогів, оправа від дерев'яної посудини тощо. Це вказувало на зв'язок померлої із сакральною сферою при житті й на її аристократичне становище в суспільстві. Одним же із показників високого соціального статусу жінки у стародавніх суспільствах є похоронний костюм, основним елементом якого є головний убір.

— *Шкіряні речі знаходилися у досить непоганому стані*, — розповів «ФАКТАМ» директор Історико-культурного заповідника «Більськ» Ігор Корост. — Їх підняли на поверхню у земляному моноліті. Але під дією природних чинників шкіра буквально на очах почала ніби «розчинятися». На щастя, реставратори прямо в польових умовах зуміли добути її майже неймовірного — зупинити цей процес за допомогою спеціальних розчинів.

Фрагменти пояса

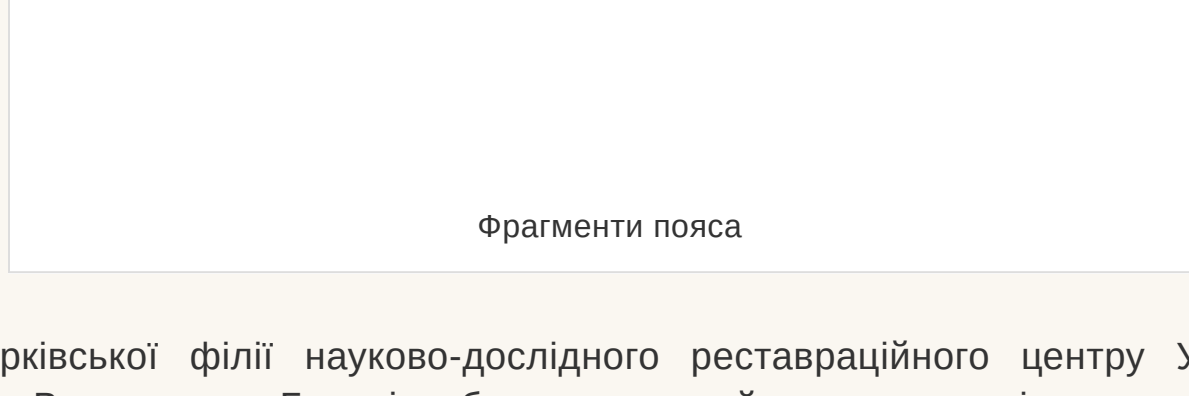
Фахівцям Харківської філії науково-дослідного реставраційного центру України Сергію Омельнику та Володимиру Болотіну було надзвичайно важливо відтворити кожну деталь унікальних знахідок. Вони раділися з цього приводу з польськими колегами, зверталися за порадами до реставраторів із Шотландії.

«Шагренева шкіра»: як реставратори відновили унікальний головний убір

Загалом процес відновлення таких рідкісних артефактів технологічно складний і тривалий.

«Сергей Омельник та Володимир Болотін прагнули зберегти гнучкість шкіри. Однак зрештою їм довелося обрати жорстку фіксацію її форми. Оскільки шкіра не реагувала на пластифікацію (введення спеціальних речовин у матеріали для підвищення їхньої еластичності, гнучкості та полегшення обробки. — Авт.) та прогресивно стискалася, утримання бронзових декоративних елементів на основі ставало дедалі проблематичнішим. Бронзові пластини розшкантилися, і знадобилися значні зусилля, щоб закрити їх у початковому положенні за допомогою полімерного розчину».

Пояс зберіся лише фрагментарно, і повністю достовірна реконструкція його зовнішнього вигляду виявилась неможливою.

Шкіряний пояс до та після реставрації

А шапка мала зсередити тонку шкіряну підкладку, і під час реставрації вдалося фіксувати її фрагменти. По суті, це шкіряний відділ у формі низького циліндра з плоским верхом, покритого бронзовими декоративними бляшками. Підкладка не лише надавала готтовому виробу акуратного, презентабельного вигляду та робила його зручним для носіння, але й захищала голову від гострих кінців металевих скоб», — написала у науковій статті, яка була опублікована днями у журналі «Артс» (його видає міжнародна наукова організація MDP1 у цифровому форматі у Швейцарії), історично-археолог Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат вчений наук Ірина Шрамко.

Тож лише тепер, після публікації статті, знахідка, як кажуть вчені, введена до наукового обігу, і про неї заговорили як про світову сенсацію.

Тасмійця аристократки з некрополя Скоробір

Так у чому ж полягає сенсація?

«Обидва шкіряні вироби з кургану некрополя Скоробір виконані в одній техніці й в одній майстерні. Вони не лише відрізняються від жіночого одягу, відомого у Скіфії, а й демонструють інший декоративний принцип», — зазначається в опублікованій статті Ірини Шрамко. — В їхньому оздобленні використано велику кількість зріблених скобоподібних пластинок та особливий спосіб їхнього кріплення до основи, невідомий у скіфському світі, але досить поширений у гальшгтатській культурі (панівна археологічна культура Західної та Центральної Європи раннього залізного та пізнього бронзового віків, що існувала у XII-V століттях до бронзової доби. — Авт.).

Невеликі бляшки подібного типу використовувалися винятково для оздоблення головних уборів та поясів у південно-східній альпійській зоні, тоді як у решті гальшгтатського світу вони слугували переважно для прикрашання возів, кінової упряжі та жіночих поясів. Тому очевидно, що південно-східна периферія Гальшгату є найперспективнішим регіоном для пошуку походження нашої набору».

Шапка виконана в тій же техніці, що й пояс

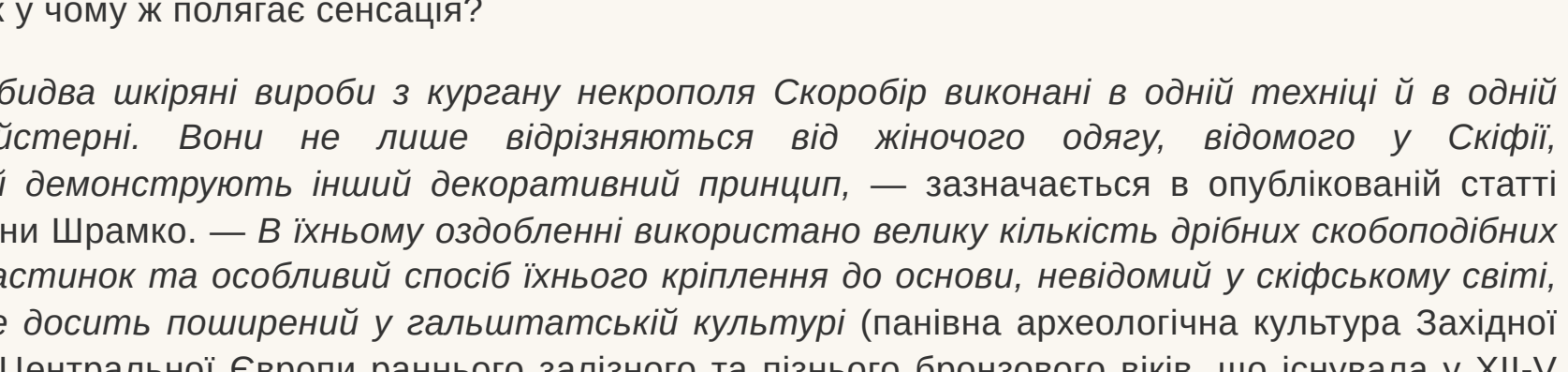
Очевидно, що жінка, похована в кургані, не належала до кошового населення, а була частиною місцевої еліти, задіяної в сакральній сфері життя ослих громад Львівського лісопосу Мисрава, яка використовувала свій традиційний костюм у ритуальних практиках, можливо, як сімейну реліквію свого роду”.

І далі: *«Можна припустити, що молода жінка з'явилася на Більському городищі з якоюсь групою прибульців».*

Нові дані, отримані в ході вивчення знахідок, дозволяють відкинути початкову гіпотезу про те, що обидва шкіряні вироби були посами, принесеними на Більськ городище кошовим скіфом як військовий трофеї. Як елементи традиційного костюма, шкіряний одяг, прикрашений не золотом, а бронзовими бляшками, навард чи був привабливим для воїна-кочівника».

А традиція носіння шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшгтатській культурі, особливо в її західній зоні. Шкіряні пояси, подібні за дизайном та технікою виготовлення до зразка зі Скоробору, прикрашені бронзовими бляшками, були популярними в той період й на півдні Німеччини».

Проаналізовані матеріали також свідчать про те, що соціально-етнічний склад мешканців Більського городища був досить неоднорідним. Його курганні некрополі містять останки представників різних груп місцевої аристократії з різних походженням (кочові скіфи та ослие населення). Серед цієї місцевої еліти жінки займали високий соціальний статус протягом усього архаїчного періоду”.

Традиція шкіряних поясів та включення їх до похоронного костюма була поширена в гальшгтатській культурі

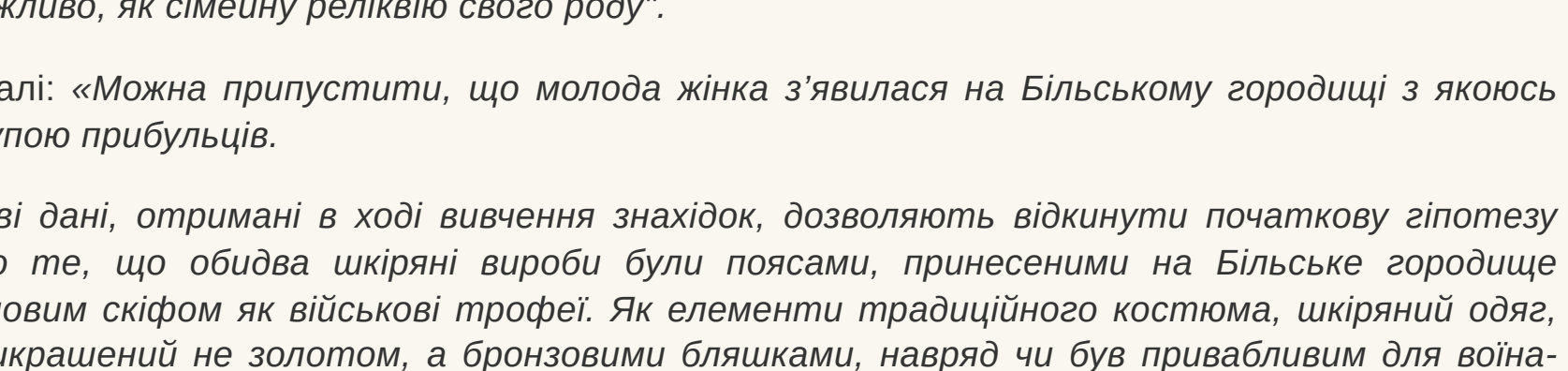
Ключ до розгадки Гелону

— *Науковці по крупицках збирали інформацію, проводили пошук унікальних знайдених предметів* — продовжує Ігор Корост. — Зокрема, у лабораторії університету Тарту (Естонія) були зроблені ДНК-аналізи зубів та кісткових решток із кургану. Вони вказували на генетичну спорідненість небіжчці з представниками одного з центральновропейських регіонів, де проживали племена яподіє (територія нинішньої Хорватії). Для останніх традиційним було використання шкіряних готовних уборів з бронзовим оздобленням (шоломи, шапки) та поясів.

Цікаво, що шапка саме такого фасону («Ліка») є частиною національного одягу сучасних хорватів.

Щоправда, ми не можемо сказати, чи шкіри якої тварини була виготовлена основа пояса і шапки — за браком відповідних умов та спеціалістів в Україні такий аналіз не проводився».

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральновропейської культури».

Віднайдені речі свідчать про те, що на цих теренах за доби раннього заліза фіксувався значний вплив не лише номадів (скіфів), греків, але й представників центральновропейської культури.

Причиною та умови цих взаємодіацій і досліджують археологи. Але відкриті знахідки в кургані 2017 року вкотре доводять, що Більське городище було унікальним центром чи столицею Лисостепової Скіфії.

Як говорить Ігор Корост, на некрополях населення Більського городища (у тому числі в межах грандіозного мегалітика Скоробір) перавно могло бути понад тисячу курганів. За кілька десятиліть років археологам удалось дослідити менше сотні з них. Тобто, перспективи досліджень тут колосальні. Могильник є неймовірно інформативним об'єктом, і саме тут в останні роки вдалося відкрити елітні жіночі поховання та знайдено рідкісні артефакти періоду скіфської архаїки, що дуже важливо для науки. Фактично кожен курган дарує якісь цікаві знахідки, що дозволяють доглянути по-новому на історію Більського городища. Ключ до розгадки головних тасмійців дров'яного Гелону — саме тут!

З метою збереження некрополя, що розростається століттями, підготовлено та погоджено облікову документацію, що дало змогу занести могильник Скоробір до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Артефакти ж, про які йдеться, згодом, як тільки вдасться забезпечити належний рівень безпеки та умов для експонування, будуть представлені на спеціальній виставці у Полтаві.

Раніше начальником сектору археології Національного заповідника «Кисево-Печерська лавра» Сергієм Тараненко розповів цікаві моменти історії обителів, якії цього року виповнюється 975 років.

“Читайте також: Набирає в лісі пісок для домашніх потреб і знайшов тисячолітній скарб: на висавахці в Києві потреб показують цю унікальну знахідку

Фото Історико-культурного заповідника «Більськ» та Музею археології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Читайте нас у Facebook

1239

До змісту розділу

Головний пошуков? Виділити її та натиснути CTRL+Enter

↔ Друкована версія ↗ Лист редакторів ⚠ Поскаржитися

f
Podlitisia
Podlitisia
Tvittnuti

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

Урадієте знати? встановити емодзі емодзі електроніки: кого це стосується	Гад для урадієте різно модою: тарифи зростає вже цієї осені	Як правильно використовувати капсули для прання: помилки та корисні лайфхаки	Важливі поради металіно: Наразі та токсичний клубі споживача Zaplayte в Факти
--	---	--	---

Новини партнерів

Мапа сайту	<ul style="list-style-type: none">Новація Україна Політика Гроші Підлі	<ul style="list-style-type: none">Світ Грома Емоції Спорд Фітбол	<ul style="list-style-type: none">Культура Шоу-бізнес Фігурка для Суспільство Стиль-жизтя	<ul style="list-style-type: none">Книга рецеліта Лідери та злири Життєві історії 25 років політику	<ul style="list-style-type: none">Історія сучасності Наразі та токсичний клубі споживача Zaplayte в Факти	<ul style="list-style-type: none">Менювання дня Гороскоп Курс валют Фотоподія Погода
-------------------	--	--	--	---	---	--

Реклама і просування | Контекстна | Препродавання | Сервіс ттв | Правила користування сайтом | Залікуча

© 1997–2026 «Факти та Коментарі»
Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України.
Матеріали поділяються між трьома рівнями: «Розповідь», «Тематичні розповіді» та «Тематичні новини»
Публікуючи у власні рекламні та медіа інформаційно-комерційні заходи.

ПОПУЛЯРНЕ

1 Батько лише Грушевському стільми грошей, що той побудував шестисповерховий будинок і училеці: вишла книга про українську інтелігенцію початку XX століття

30 травня 2026 **12:24**

2 «Мене називають стервою»: суддя, яка працювала на фсб, отримала 15 років ув'язнення за держраду в умовах воєнного часу

6 червня 2026 **16:50**

3 «Наше завдання — померти у вертикальному положенні й без пальців»: 70-річний інструктор ІПАК про боротьбу з поганого генетикио та грижами

7 червня 2026 **12:26**

4 Вбійця мав з собою два зображення Петлюри, але спитав: «Ви Петлюра?» — і після штерної відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР

25 травня 2026 **12:25**

5 «Ми захопили на позиції, які знаходилися в нуль»: арка «ті» — кітмсс» Володимир Кравчук про роки на фронті

28 травня 2026 **12:24**

Головні фотознімки за останні 7 днів

Погода 15.06.26, негр

+18°

Київ

високість: 694 м над рівн. моря

широта: 3 мис, знайдений

Погода на 10 днів від [sinopb.ua](#)

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Кого не випустять за кордон: частина українських паспортів втрапила чинність

15 червня 2026 **19:32**

Частини військових до кінця року дозволять звільнитися зі служби: Міноборони розкирало деталі

15 червня 2026 **16:40**

В УПЦ МП відрезували на удар росії по Лаврі: що зазнали

13 червня 2026 **15:39**

«Іх тут заздоді багато», українців ломуть позбавити тимчасового захисту в одній з країн ЄС

15 червня 2026 **12:00**

рф пошкодила залізницю: затримувється низка поїздів по всій Україні

15 червня 2026 **11:32**